

BESLUT

DATUM: 2025-12-03
AVDELNING: Avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd
DIARIENUMMER: 2025-01442
HANTERINGSKLASS: Ö P P E N

Riksbankens samhällsviktiga verksamhet

Riksbankens beslut

Riksbanken beslutar att följande verksamheter är samhällsviktiga och ska upprätthållas under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

Penningpolitik

- Fatta penningpolitiska beslut.
- Implementera penningpolitiken.
- Producera och publicera tidskritisk statistik om finansiell sektor.

Betalningar

- Tillhandahålla det centrala betalningssystemet RIX.
- Försörja Sverige med sedlar och mynt.
- Förmedla betalningar mellan centralbanker och med internationella organisationer.
- Leda samverkan med externa aktörer för att upprätthålla allmänhetens betalningar.

Finansiell stabilitet

- Genomföra transaktioner i guld- och valutareserven.
- Finansiell krishantering genom likviditetstillförsel.
- Övervaka och bedöma stabiliteten i det finansiella systemet.

För innebörden av respektive samhällsviktig verksamhet, se bilaga.

Skälen för beslutet

Rättsliga utgångspunkter

Riksbanken har ett ansvar att planera och vidta förberedelser för att kunna fortsätta sin verksamhet under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap enligt 5 kap. 1 § lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen). Riksbankens samhällsviktiga verksamhet utgör en viktig del av Sveriges totalförsvar, och ska kunna upprätthållas både vid fredstida krissituationer och vid ett läge av höjd beredskap, ytterst krig. Av Riksbankens Policy för civil beredskap (dnr 2025-00608) framgår att Riksbankens direktion ansvarar för beslut om vilka av Riksbankens verksamheter som ska anses vara samhällsviktiga.

Riksbankens bedömning

Den verksamhet som har beslutats vara samhällsviktig bidrar till att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner inom den Finansiella sektorn. Det är denna verksamhet som i första hand ska prioriteras vid störningar som medför svårigheter att upprätta all ordinarie verksamhet. Identifieringen av vilken verksamhet som är samhällsviktig utgår från Riksbankens uppdrag och ansvar enligt regeringsformen och riksbankslagen.

Identifieringen av Riksbankens samhällsviktiga verksamhet ska ligga till grund för Riksbankens arbete med kontinuitetsplanering. Riksbankens samhällsviktiga verksamheter, inklusive de kritiska stödverksamheterna, ska ha dokumenterade och övade kontinuitetsplaner som gör att verksamheten kan upprätthållas på en tolerabel nivå både vid fredstida kriser och ytterst i ett läge av höjd beredskap. Identifieringen ska även ligga till grund för utformningen av myndighetens krigsorganisation, där det framgår vilken prioritering som bör ske i ett yttersta läge.

Beslutet har fattats av direktionen (riksbankschefen Erik Thedéen, förste vice riksbankschefen Aino Bunge samt vice riksbankscheferna Per Jansson, och Anna Seim) efter föredragning av beredskapsspecialisten Sofia Levy-Nilsson. I den slutliga handläggningen har avdelningschefen Robert Sirkka och enhetschefen Maria Lundström medverkat.

BILAGA

DATUM: 2025-12-03
AVDELNING: Avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd
DIARIENUMMER: 2025-01442
HANTERINGSKLASS: Ö P P E N

Bilaga: Riksbankens samhällsviktiga verksamhet och kritiska stödverksamheter

Riksbankens samhällsviktiga verksamhet

Penningpolitik

Fatta penningpolitiska beslut

Analys, prognos, beslut och kommunikation av penningpolitiken är viktigt för samhällets funktionalitet, ekonomiska värden samt nationell suveränitet. Att beslut kan tas är särskilt viktigt vid ekonomiska kriser, till exempel vid snabba och kraftiga rörelser i priser, växelkurs, produktion eller vid en finansiell kris. Penningpolitiken är en unik, lagstadgad uppgift för Riksbanken.

Förtroendet för penningpolitiken påverkar andra ekonomisk-politiska beslut, lönebildningen i ekonomin, finansiella tjänster med mera.

En störning i kommunikationen kan medföra instabilitet och osäkerhet om penningvärdet i ekonomin och kan därigenom ha konsekvenser för genomförandet av till exempel regeringens finanspolitik. En störning bidrar också till ineffektivitet i det finansiella systemet vilket försvårar beslutsfattande och påverkar finansiella transaktioner, bland annat in- och utlåning i finansiell sektor.

Implementera penningpolitiken

Implementering av penningpolitiken innebär att kunna genomföra de penningpolitiska beslut som direktionen fattar och kan inkludera förändringar av Riksbankens styrränta, köp och försäljning av värdepapper och utlåning i svenska kronor. Verksamheten tillhandahåller ett styrsystem (stående in- och

utlåningsfaciliteter, marknadsoperationer och säkerheter för krediter från Riksbanken) som sätter ramar för likviditetsförsörjningen i ekonomin. Detta bidrar till att säkerställa transmissionsmekanismen, vilket i sin tur värnar ekonomiska värden i samhället.

Osäkerhet kring centralbankens agerande och funktionalitet, särskilt i finansiella kriser, skapar oro och förstärker negativa trender i den finansiella sektorn. Därför kräver verksamheten förutsägbarhet och robusthet.

Verksamheten bidrar till att upprätthålla samtliga samhällsfunktioner inom sektorn Finansiella tjänster.

Producera och publicera tidskritisk statistik om finansiell sektor

Riksbanken samlar in information och statistik om finansiella institut verksamma i Sverige antingen i egen regi eller via Statistiska centralbyrån (SCB).

Detta omfattar till exempel balansräkningsuppgifter, räntor, köp och försäljning av värdepapper och operativ information. Data om in- och utlåningsvolymerna och räntor ger exempelvis en bild av hur de finansiella aktiviteterna i ekonomin fortlöper och den operativa informationen ger en bild av robustheten i systemet.

Statistiken används i analysarbetet inom Riksbanken. Användningen sker främst inom avdelningen för penningpolitik (APP) och inom avdelningen för finansiell stabilitet (AFS) men även inom andra avdelningar. I en krissituation är det viktigt att ha relevant statistik för att Riksbanken ska kunna fatta beslut om andra åtgärder som kan vara nödvändiga. Mot denna bakgrund är verksamheten viktig för samhällets funktionalitet och för att skydda ekonomiska värden.

Betalningar

Tillhandahålla det centrala betalningssystemet RIX

RIX är det centrala betalningssystemet för svenska kronor som banker och andra finansiella institut använder för att göra betalningar mellan varandra. Alla betalningar mellan banker och på uppdrag av en kund, sker genom de konton som bankerna har i RIX. Riksbanken fungerar därmed som bankernas bank och är knutpunkten i betalningssystemet.

Banker och andra betaltjänsteleverantörer, clearingorganisationer, Riksgälden och Riksbanken kan vara deltagare i RIX. I RIX regleras deltagarnas skuld/fordran och avvecklingen sker i centralbankspengar. Riksbanken kan tillföra likviditet till RIX genom att, mot säkerhet, låna ut pengar till bankerna, vilket gör att elektroniska betalningar via bankerna kan fungera friktionsfritt.

RIX har två avvecklingstjänster; RIX-RTGS och RIX-INST. RIX-RTGS är för stora betalningar och är öppet vardagar klockan 07 – 18 medan avvecklingstjänsten RIX-INST är för mindre och omedelbara betalningar och är öppet dygnet runt årets alla dagar.

RIX-RTGS är en förutsättning för genomförandet av betalningar och transfereringar mellan deltagarna i RIX-RTGS, för det operativa genomförandet av Riksbankens penningpolitiska beslut samt för överföringar av likviditet till/från RIX-INST. Genom RIX-RTGS sker dessutom Bankgirots avveckling, där en stor del av de betalningar som bedöms vara samhällsviktiga processas. RIX-INST är i sin tur en förutsättning för genomförandet av samtliga betalningar via mobilapplikationen Swish.

Försörja Sverige med sedlar och mynt

För att säkerställa ett effektivt och säkert betalningsväsende har Riksbanken ett ansvar att försörja landet med sedlar och mynt (kontanter). Detta verkställs genom att Riksbanken säkerställer sin egen tillgång på kontanter samt tillhandahåller efterfrågad mängd kontanter till samhället via banker och värdebolag. De i sin tur tillhandahåller kontanter vidare till allmänhet och företag. Slitna kontanter tas ur cirkulation av Riksbanken. Enligt riksbankslagen ska det finnas minst fem sedeldepåer tillgängliga på olika platser i landet för lagring av sedlar samt ut- och inlämning av sedlar.

Riksbanken har som mål att säkerställa att kontanterna är av hög kvalitet samt att Riksbankens kontantförsörjning är säker och effektiv. Kontanter ger dessutom svenska kronan ett utseende.

Kontanter behövs för att alla ska kunna betala liksom för att utgöra ett ytterligare betelsätt i händelse av en fredstida krissituation eller ett läge av höjd beredskap.

En svår störning eller bortfall i kontantförsörjningen kan leda till en kris i samhället vilket påverkar samhällets funktionalitet och ekonomiska värden negativt. Konsekvenser av en sådan störning kan vara att personer inte har möjlighet att utföra sina betalningar eller att de inte har möjlighet att få ut sina kontoförda pengar i kontanter från bankerna. I en svårare samhällskris med olika typer av störningar, som bortfall av el eller internetuppkoppling, kan uttagna kontanter användas av allmänheten för att utföra sina betalningar.

Förmedla betalningar mellan centralbanker och med internationella organisationer

Sveriges och Riksbankens internationella åtaganden förväntas bli ännu viktigare i ett krisläge och kan vara en del av Sveriges bidrag till samverkan rörande finansiell stabilitet internationellt. Därför är det av stor vikt att kunna förmedla betalningar

mellan centralbanker och internationella organisationer (exempelvis IMF-betalningar, swapavtal och korrespondentbanktjänster) och på så sätt skydda ekonomiska värden i samhället och förtroendet för Sverige.

Verksamheten är extra viktig i krissammanhang där Sverige, som en liten öppen ekonomi, har stort beroende till omvärlden. Mängden betalningar och förfrågningar ökar under kris då normala finansieringskanaler behöver kompletteras eller upphör att fungera. Verksamheten är beroende av att övriga delar av betalningssystemet, nationellt och internationellt, fungerar.

Verksamheten bidrar till att upprätthålla samhällsfunktionerna betalningsförmedling, sparande, finansiering och finansiell riskhantering samt finansiell stabilitet inom sektorn Finansiella tjänster.

Leda samverkan med externa aktörer för att upprätthålla allmänhetens betalningar

Riksbanken har ansvar att säkerställa att allmänhetens betalningar kan genomföras under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. För att upprätthålla betalningsförmågan i sådana situationer leder och samordnar Riksbanken den gemensamma planeringen inför och hanteringen av störningar inom betalningsområdet.

Genom att möjliggöra samordning och informationsdelning mellan relevanta aktörer inom betalningsområdet kan Riksbanken upprätta gemensamma lägesbilder, identifiera behov samt koordinera åtgärder och budskap.

Riksbankens förmåga att upprätthålla denna verksamhet är av central betydelse för att allmänheten ska kunna genomföra betalningar vid fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

Finansiell stabilitet

Genomföra transaktioner i guld- och valutareserven

Guld- och valutareserven (GoVR) är en viktig förutsättning för att Riksbanken ska kunna utföra sina uppdrag, exempelvis att kunna ge likviditetsstöd i utländsk valuta, intervensera på valutamarknaden och för att fullgöra Sveriges åtagande i IMFs internationella handelssystem för särskilda dragningsrätter (SDR). GoVR är därmed ett kritiskt och viktigt verktyg för att dämpa och hantera en finansiell kris, såväl nationell som global.

Vid kriser kan GoVR användas för att finansiera olika åtgärder. Finansieringen sker antingen genom att tillgångar säljs eller belånas. Valutainterventioner innebär att

Riksbanken antingen köper eller säljer svenska kronor mot betalning i utländsk valuta, vilket påverkar valutareservens storlek.

GoVR bidrar också till Riksbankens finansiella oberoende och ska därför förvaltas så att den ger god avkastning i förhållande till den risk som tas.

Sammantaget bidrar GoVR med dess storlek och sammansättning till att förtroendet för staten Sverige bibehålls och ökar Sveriges oberoende (nationell suveränitet).

Verksamheten bidrar till att upprätthålla samtliga samhällsfunktioner inom sektorn Finansiella tjänster.

Finansiell krishantering genom likviditetstillförsel

Riksbanken behöver kunna ge generellt och särskilt likviditetsstöd i svenska kronor och utländsk valuta i syfte att säkra det finansiella systemets stabilitet eller i syfte att bibehålla prisstabilitet via penningpolitik. När åtgärder av det här slaget förbereds behövs samråd med internationella institutioner, andra myndigheter och andra systemviktiga aktörer. Detta är viktigt för att upprätthålla samhällets funktionalitet och värna ekonomiska värden. Verksamheten säkerställer Sveriges oberoende (nationell suveränitet) och andra myndigheters möjligheter att fullfölja sina uppdrag.

Genom att upprätthålla betalningsflöden och intermediering av sparande och finansiering är verksamheten viktig för att säkerställa samtliga funktioner inom sektorn Finansiella tjänster.

Verksamheten, inklusive kommunikation av beslut, är kritisk vid en störning i det finansiella systemet som gör det svårt för ett institut att finansiera sin, annars solventa, verksamhet, eller som rubbar funktionaliteten i finansiella marknader. Verksamheten är särskilt viktig i en situation då det finansiella systemet drabbats av en allmän brist på förtroende.

Riksbankens unika förmåga att vid behov kunna skapa obegränsat med svenska kronor kan då säkerställa finansiell stabilitet. Detta är en verksamhet som ingen annan aktör i Sverige kan ersätta. Riksbankens roll som "lender of last resort" har särskilt betydelse i krislägen.

Riksbanken är en viktig del av den offentliga sektorns samlade finansiella krishanteringsförmåga och kan bland annat medverka vid resolution av systemviktiga institut.

Övervaka och bedöma stabiliteten i det finansiella systemet

Riksbanken hämtar in kvalitativ och kvantitativ information om finansiella institut och infrastrukturer verksamma i Sverige. Utifrån dessa uppgifter gör Riksbanken analyser som används för att bedöma det finansiella systemets förmåga att upprätthålla sina grundläggande funktioner – att förmedla betalningar, att omvandla sparande till finansiering och att hantera risker – samt hur motståndskraftigt systemet är mot störningar. Riksbankens finansiella stabilitetsbedömning utgör sedan underlag för bland annat rapporten Finansiell stabilitet.

Intensifierad informationsinhämtning och djupanalyser kan också komma att användas som underlag för beslut om särskilda åtgärder vid olika typer av störningar i det finansiella systemet. Det kan röra sig om exempelvis försämrad likviditet på finansmarknader eller problem hos enskilda finansiella institut eller infrastrukturer. Analysen kan också ligga till grund för kommunikation i samband med finansiella krissituationer. Mot denna bakgrund är verksamheten viktig för samhällets funktionalitet och för att skydda ekonomiska värden.

Kritiska stödverksamheter

Inom Riksbanken bedrivs även ett antal stödjande verksamheter som är nödvändiga för att den samhällsviktiga verksamheten ska kunna upprätthållas. Dessa verksamheter bedrivs inom avdelningen för IT och digitalisering (AID), avdelningen för intern styrning och verksamhetsstöd (AIS) och stabsavdelningen (STA).

STA

För att direktionen och Riksbankens ledning ska kunna leda och styra verksamheten behövs en stödfunktion som planerar, organiserar och genomför möten. För att Riksbankens interna och externa kommunikation ska vara effektiv och ändamålsenlig behövs en stödfunktion som samordnar och genomför kommunikationen samt är en kontaktpunkt för media. För att hantera olika typer av kriser behövs en krisledning som initierar, leder och samordnar verksamhetens krishantering. Det behövs även en funktion som samordnar internationella engagemang inklusive bereder och beslutar om IMF-transaktioner. Det finns även ett antal kritiska HR-processer såsom löneprocessen och administrationen kring krigsplacering. Slutligen behövs samordning och rådgivning i juridiska frågor.

AID

AID ansvarar för IT-stöd till flera verksamheter som betecknas som samhällsviktiga inom Riksbanken. Ansvaret för krav på tillgänglighet och kontinuitetshantering avseende dessa IT-stöd ligger hos respektive verksamhetsområde. AID:s ansvar är

att leveranserna uppfyller ställda krav även om det inträffar en incident, kris eller en annan händelse (t.ex. pandemier, personalbortfall, tekniska störningar, huvudkontoret otillgängligt).

Nedan sammanställs de kritiska verksamheter och funktioner inom AID som måste upprätthållas för att säkerställa kontinuitet i Riksbankens verksamhet, i prioriterad ordning.

1. Ledning och styrning av IT-verksamheten inklusive leverantörsstyrning samt incidenthantering.
2. Drift och förvaltning av verksamhetssystem inklusive SWIFT och kritisk infrastruktur samt IT-säkerhet och cybersäkerhet för prioriterade samhällsviktiga verksamheter.
3. Drift och förvaltning av IT-arbetsplats inklusive kommunikation.
4. Tillhandahålla IT-support till Riksbankens verksamhet.

AIS

AIS ansvarsområde omfattar flera kritiska stödfunktioner som är nödvändiga för att Riksbanken inte ska riskera att drabbas av allvarliga störningar.

Ett centralt ansvar är att säkerställa ändamålsenligt skydd av Riksbankens byggnader och anläggningar. Avdelningen ansvarar även för att säkra transporter av både personer och försändelser, samt för att upprätthålla signalskyddet och därigenom förhindra obehörig insyn i och påverkan av telekommunikationer.

Vidare samordnar AIS arbetet med att verksamheten vid behov ska kunna förflyttas till alternativa verksamhetsplatser. Lokalförsörjning och tillhörande fastighetsteknisk infrastruktur är ytterligare viktiga ansvarsområden, där avdelningen säkerställer att verksamheten har tillgång till ändamålsenliga lokaler även under påfrestande förhållanden.

Ekonomiadministrativa uppgifter såsom faktura-, skatte- och löneutbetalningar, årsredovisning samt rapportering av valutareserven hanteras också av avdelningen, vilket är avgörande för att Riksbanken ska kunna fullgöra sina finansiella åtaganden. Därtill ansvarar avdelningen för registratur och diarieföring, inklusive utlämning av handlingar enligt gällande lagkrav, samt för upphandling av varor och tjänster som är kritiska för att upprätthålla verksamheten.